

V I Lenin

Om kompromisser

I ett samtal med mig underströk kamrat Lansbury särskilt följande argument som förs fram av arbetarrörelsens engelska opportunistiska ledare:

bolsjevikerna ingår kompromisser med kapitalisterna och har exempelvis i fredsfördraget med Estland gått med på att ge skogskoncessioner; i så fall är de kompromisser med kapitalisterna, som den engelska arbetarrörelsens moderata ledare ingår, minst lika legitima.

Kamrat Lansbury anser att detta argument, som är mycket vanligt i England, har betydelse för arbetarna och oundgängligen kräver en undersökning.

Jag skall försöka tillmötesgå detta önskemål.

I

Kan en anhängare av proletär revolution ingå kompromisser med kapitalister eller med kapitalistklassen?

Denna fråga ligger tydligen till grund för ovan anförda resonemang. Men att frågan ställs i så allmän form vittnar antingen om extrem politisk oerfarenhet och klen politisk medvetenhet hos frågeställaren eller om en bedräglig avsikt från hans sida att med en sofism dölja ett rättfärdigande av röveriet, plundringen och det kapitalistiska våldet av alla de slag.

Det skulle faktiskt vara en uppenbar orimlighet att besvara denna allmänna fråga negativt. Naturligtvis kan en anhängare av proletär revolution ingå kompromisser eller överenskommelser med kapitalister. Allt kommer an på *vad för slags* överenskommelse det rör sig om och *under vilka omständigheter* den ingås. Här och endast här kan och måste man söka efter skillnaden mellan en överenskommelse, som ur den proletära revolutionens synvinkel är legitim, och en överenskommelse som innebär förräderi och svek (ur samma synvinkel).

För att klargöra detta skall jag först erinra om hur marxismens grundläggare resonerade och därefter ge några högst enkla och åskådliga exempel.

Inte för intet räknas Marx och Engels som den vetenskapliga socialismens grundare. De var skoningslösa fiender till allt frasmakeri. De lärde oss att socialismens frågor (däribland frågor om den socialistiska taktiken) måste ställas på ett vetenskapligt sätt. På 1870-talet, då Engels hade att analysera det revolutionära manifestet från de franska blanquisterna, flyktingar från Kommunen, sade han utan omsvep till dem att deras skrytsamma deklaration "Inga kompromisser!" var en tom fras. Det går inte att lova att avstå från kompromisser. Vad saken gäller är att via alla kompromisser, som ibland genom omständigheternas makt med nödvändighet påtvingas även den mest revolutionära klassens mest revolutionära parti, via alla kompromisser förmå bevara, stärka, härda och utveckla den revolutionära taktiken och organisationen, det revolutionära medvetandet, beslutsamheten och beredskapen inom arbetarklassen och dess organiserade avantgarde, det kommunistiska partiet.

För den som är insatt i grunderna för Marx' lära emanerar ett sådant synsätt ofrånkomligen ur hela denna lära. Men eftersom marxismen i England av en rad historiska orsaker ända sedan chartismens tid (den var i många avseenden en förberedelse för marxismen, "näst sista ordet" före marxismen) skjutits i bakgrunden av fackföreningarnas och kooperativens opportunistiska och halvt borgerliga ledare, skall jag försöka klargöra det redovisade synsättets riktighet med hjälp av typiska exempel bland välkända företeelser i det vardagliga, politiska och ekonomiska livet.

Jag skall börja med ett exempel som jag redan en gång anfört i ett tal. Låt oss anta att den bil ni åker i anfallas av väpnade banditer. Låt oss anta att ni, när en revolver sätts mot er tinning, ger banditerna bilen, era pengar och er revolver och att banditerna sedan använder denna bil m m för att företa ytterligare rånöverfall.

Här handlar det obestriddligen om att ni gjort en kompromiss med stråtrövare, en överenskommelse med dem. Även om överenskommelsen är tyst och inte har undertecknats är den utan tvivel fullt bestämd och exakt: ”Åt dig, stråtrövare, överlämnar jag bilen, vapnet och pengarna, medan du befriar mig från ditt angenäma sällskap.”

Frågan är: betecknar ni en person, som ingått en sådan överenskommelse med stråtrövare, såsom *medskyldig* till ett banditdåd, till ett rånöverfall på tredje person, som banditerna rånar med hjälp av den bil, de pengar och det vapen de fått genom överenskommelsen med denna person?

Nej, det gör ni inte.

Saken är här helt klar och trivialt enkel.

Och lika klart är det att ett tyst överlämnande av bil, pengar och vapen under andra omständigheter av varje sunt tänkande människa skulle anses som delaktighet i banditdåd.

Slutsatsen är klar: det är lika orimligt att lova att avstå från alla överenskommelser eller kompromisser överhuvudtaget med stråtrövare som att härleda ett frikännande från anklagelser för medverkan till banditdåd ur den abstrakta satsen att överenskommelser med stråtrövare allmänt talat ibland är tillåtliga och nödvändiga.

Låt oss nu ta ett politiskt exempel ...*

Skrivet i mars–april 1920 V I Lenin, *Samlade skrifter*,

Publicerat första gången 1936 5:e ry uppl, b 40, s 289-291 i tidskriften *Bolsjevik* nr 2

---

* Här avbryts manuskriptet. – *Red*